

УДК 657.1.016
JEL Classification M 410

Хомин Петро

д.е.н. професор, професор кафедр обліку і аудиту
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
E-mail: p.khomyn@gmail.com

ОБЛІКОВА МЕТОДОЛОГІЯ ЧИ «КОПИРУЧЁТА»² СИНДРОМ?

Анотація

Вступ. Акцентується увага на проблематиці методології бухгалтерського обліку, зумовленій копіюванням чужих, не завжди обґрунтованих ефемерій, якими періодично підмінюються його усталені дефініції. Звертається увага на те, що замість формалізму й копіюванням сумнівних методологічних містифікацій на кшталт заміни прибутку на додану вартість як бази оподаткування, необхідно зосередитися на вирішенні насущної проблематики спрощення методики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

Методи. Дослідження спирається на аналіз практики впровадження змін у методику податкового обліку, які в умовах тотального контролю за формуванням прибутку перетворили форми фіскальної звітності в реєстри аналітичного обліку, ширші, ніж застосовувані в фінансовому обліку, в результаті чого вітчизняна «Податкова декларація з податку на прибуток» разом із додатками до неї займає 25 аркушів паперу формату А4, на яких розміщено 272 рядки, відтак й справді виглядає нібито цей показник треба вилучити як базу оподаткування.

Результати. Результатом розробленої методики є доведення того, що спроба увести в практику бухгалтерського обліку замість прибутку додану вартість стане черговим камуфляжем його псевдореформування, подібним до довготривалого паралелізму з використанням горезвісних валових доходів і валових витрат, отож лише відтягне на тривалий час вирішення давно назрілої проблеми усунення дубляжу фінансового й податкового прибутків, трохи більше це замаскувавши різними дефініціями, які насправді нічим не відрізняються з практичного погляду. Адже й за умови, що показник доданої вартості став би заміником прибутку, сформульовані в теорії бухгалтерського обліку стосовно останнього парадокси нікуди не дінуться.

Ключові слова: бухгалтерський облік, додана вартість, методика, методологія, прибуток.

Вступ. Якщо переглянути найбільш розтиражовані у вітчизняній літературі публікації, присвячені нібито методології бухгалтерського обліку, то складається враження, що певна частина авторів ніяк не може позбутися всотаної зі шкільної лави звички бездумного списування чужих, не завжди обґрунтованих під методологічними й методичними аспектами, хвилевих навіювань, які через це ніяк не можуть бути вмонтовані в його цілісну систему. Причому воно триває вже доволі довго, відтак ще в кінці ХХ ст. Я. Соколов підкреслив, що в результаті замість поступу маємо, «курс теорії без теорії», позаяк її «глибинні ідеї не розглядаються зовсім», а те, що видається за неї, є «непотрібною схоластикою» [9, с. 5]. З огляду на це посилюється проблема протиставлення такому явищу виважених досліджень, які матимуть певне наукове й практичне значення для її вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У так званій «науковій» літературі через кожних пару років маємо новий фетиш-фентезі, який полонить уми багатьох своєю абстрактністю, проте ніколи не завершується методикою застосування в обліковій практиці. Приклади можна наводити доволі довго – від тепер уже колишніх потуг розмежування синонімів витрати й затрати, – до

² Копироблік – розмаїття, більше 60-ти, здебільшого поіменованими прізвищами їхніх авторів (Брауне, Гинц, Шабер, Шиммер), або назвами, похідними від техніки виконання, приміром, блатограф, коніграф, контограф, унограф тощо форм бухгалтерського обліку, в яких застосовувалося копіювання записів реєстраційного журналу при відображенні їх в аналітичних реєстрах. В основному для цього використовували копіювальний папір чи наліпки, і тільки за формою фотомат – світлокопіювання.

теперішніх спроб ввести в систему бухгалтерського обліку, замість прибутку, додану вартість, – варто тільки було білоруським авторам закинути такий пробний камінь [5].

Причому для вагомості ці не апробовані спроби відразу оголошують пропозиціями «створити парадигму бухгалтерського обліку на базі доданої вартості», хоча навіть у прихильника такої підміни йдеться лише про концепцію доданої вартості, а відстань між названими категоріями трохи завелика, аби ставити між ними знак рівності. Тим паче, наразі ще не факт, що маємо справу хоча б із концепцією, а не черговим концептом-вигадкою, які наші копірайтери примножують доволі часто, й так само швидко про них забувають, будучи не в змозі не тільки перетворити їх у парадигму, а хоч би предметно витлумачити із застосуванням облікових процедур.

Мета. Метою й завданнями публікації визначено привернення уваги науковців до чергової спроби відвести їхню увагу від справді насущної облікової проблематики, якою, очевидно, є паралельне існування двох видів обліку, котре нагадує перевернуту з ніг на голову ідею «копіручєта», котрий намагались впровадити в практику майже сто років тому, а також обґрунтування власних аргументів щодо неї.

Методологія дослідження ґрунтується на аналітичному узагальненні публікацій вітчизняних авторів, дотичних до окресленої проблеми й дедуктивному осмисленні недоліків практики облікового забезпечення оподаткування підприємств, зумовлених невиваженістю змін фіскального законодавства при введенні Податкового кодексу України.

Результати. Загалом наміри запропонувати щось революційне в методології бухгалтерського обліку заперечень не викликають, бо ще Т. Кун стверджував, що облік розвивається шляхом революцій, у полум'ї яких одна парадигма спалює іншу. Але й революції потребують ґрунтовної підготовки, тому створити на хапок іншу парадигму бухгалтерського обліку неможливо, що підтверджують численні дилетантські спроби підмінити його примарними ефемеріями, які за іронією долі, хоч і ґрунтуються на копіюванні чужих ідей, але чогось найдовше тривають саме в нас, навіть після того, як самі зарубіжні автори про них уже забули.

При цьому спільною рисою подібних намагань є містифікація пропонованих кимось іншим абстракцій і протиставлення їх усталеним обліково-економічним категоріям, як-от в останньому випадку, мовляв, якщо замінити показник прибутку підприємства доданою вартістю, то відразу позбудемося податкових накладних, а зважаючи на «ціну питання»³, яку, на наш погляд, треба помножити принаймні на коефіцієнт 1,5-2,0, коли мати на увазі, що бухгалтер повинен бути не механічним реєстратором, а принаймні аналітиком, здатним осмислювати сутність зафіксованих у цих документах даних, то виглядає, що все це більш ніж переконливе. Та зважаючи на те, що замість одного сфальсифікованого показника, матимемо ще більш сумнівний інший, такі ілюзії розвіюються швидше за вранішній туман.

Бо коли й відкинути побоювання стосовно «чутливості прибутку до впливу людського чинника» [1, с. 40], що в умовах тотального контролю за його формуванням, коли форми фіскальної звітності перетворили в реєстри аналітичного обліку, ширші, ніж застосовувані в фінансовому обліку⁴, аргіогі мало би бути неможливим, на жаль, не підтвердилося, й справді виглядає нібито цей показник треба вилучити як базу оподаткування.

³ Стверджується, що оформлення податкової накладної, її включення до Єдиного реєстру, отримання про це квитанції, реєстрація клієнта й відправка йому електронної податкової накладної вимагають 9 хвилин робочого часу. Відповідно отримання електронної податкової накладної від контрагента – 2, оформлення витягу з Єдиного реєстру та направлення його до органу фіскальної служби, відповідно підтвердження від нього щодо включення в цей реєстр – 4 й 5 хвилини [4, с. 46].

⁴ Як скрупульозно підрахував О. Малишкін [2, с. 99], вітчизняна "Податкова декларація з податку на прибуток" разом із додатками до неї займає 25 аркушів паперу формату А4, на яких розміщено не мало й не багато – 272 рядки! Та й то маємо бути щасливими, бо в Росії на 23 аркушах умудрилися розмістити 317 рядків. І тут ми явно попереду Європи, бо, приміром, у Польщі спромоглися лише на три аркуші цієї фіскальної форми звітності. Відстали від нас і білоруси: тут обмежилися 5-ма аркушами із 67-ма рядками.

Відтак залишається лише висловлювати співчуття тим вітчизняним фіскальним аудиторам, які занурюються в хаші цих показників. Хоча подекують, що це лише бухгалтери змушені продиратися крізь такі колючки, а методика цього аудиту давно спрощена на практиці до однієї дії – визначення відсотка від обороту підприємства, й визначену таким способом суму бухгалтери сплачують у безспірному порядку, знаючи, що сперечатися з першими, зважаючи на їхнє типове забезпечення, їм не по чину.

Тим більш, що німецькі вчені довели: «Прибуток звітних періодів носить умовний характер, оскільки залежить від методологічних облікових прийомів і не має достатньо достовірних еквівалентів в активі балансу» [8, с. 316]. Але сподіватися, що цю ваду визначення бази оподаткування буде автоматично усунуто за умови заміни показника прибутку на додану вартість підстав теж немає.

По-перше, тому, що на зорі впровадження податку на додану вартість в Україні його, по суті, визначали майже від неї: тоді базою оподаткування вважалася націнка на товари, роботи й послуги. Причому про податковий кредит за цим податком не було й згадки, відтак твердження нібито саме такий метод, коли він розраховується «як різниця між податковими зобов'язаннями підприємства та його податковим кредитом ... зробили його найбільш кримінальним», позаяк «внаслідок поворотного характеру ПДВ з бюджету шляхом шахрайства вилучаються значні кошти» [4, с. 46], як видається, хибує щодо його обґрунтованості. Адже чогось-то потім перейшли до теперішнього способу розрахунків за цим податком і навряд чи з міркувань зробити його «найбільш кримінальним», а радше навпаки. Чи не тому, що стала виникати, замість доданої, від'ємна вартість?

По-друге, як відомо, благими намірами вимощена дорога в пекло. Отож те саме може статися і внаслідок запропонованої окремими авторами рокировки, бо визначати додану вартість в межах кожного підприємства навряд чи вдасться, зважаючи на надто складний алгоритм її розрахунку, не легший, ніж за моделлю «затрати – випуск» нобелівського лауреата В. Леонтьєва.

Зокрема, це видно з «моделі визначення доданої вартості як інтервального показника діяльності підприємства за інформаційними ресурсами рахунків бухгалтерського обліку», яка наводиться в одній із публікацій: «ДВР – сукупна додана вартість підприємства за реалізованими об'єктами господарської діяльності; ДВС – додана вартість підприємства за створеними об'єктами господарської діяльності; ДОД – дохід від реалізації об'єктів господарської діяльності; МВР – матеріальні та прирівняні до них витрати в частині реалізованих об'єктів діяльності; БНА – безповоротні надходження активів; БВА – безоплатно використані активи; ПКА – приріст корисності активів; УКА – убуток корисності активів; ПВД – приріст вартості ділової репутації; УВД – убуток вартості ділової репутації; АНМ – розподілена амортизаційна вартість необоротних активів; ДПП – нараховані доходи персоналу підприємства; ВСП – поточні витрати і внески на соціальні потреби; ВОП – витрати на податки з діяльності підприємства; ЧПП – чистий прибуток підприємства; ПВП – приріст вартості прав та убуток зобов'язань, що обліковуються на позабалансових рахунках підприємства; УВП – убуток вартості та приріст зобов'язань, що обліковуються на позабалансових рахунках підприємства; ВРС – витрати на робочу силу підприємства; СПП – створений прибуток підприємства; ДСП – дохід для самофінансування підприємства; ДРО – додана вартість від реалізованих об'єктів діяльності; ДСО – додана вартість від створених об'єктів діяльності; ДПС – додана вартість, сформована поза процесами створення і реалізації об'єктів діяльності» [3].

Адже досить звернути увагу на складові цієї моделі, особливо виокремлені нами курсивом, аби впевнитися, що коефіцієнт її «чутливості ... до впливу людського чинника» буде зашкалювати. Тим паче, що в ній фігурує той самий ЧПП – чистий прибуток підприємства та СПП – створений прибуток підприємства, який сподіваються замінити доданою вартістю.

По-третє, на зміну Податковій декларації з податку на прибуток підприємства прийде її близнючка, як видається, ще товстіша, під переконливим претекстом: рівень тіньової економіки в нас вищий мабуть тому, що залишилися неперекриті шпарки для її приховування, он у сусідів їх менше на (317-272) = 45, отож вони за ним від нас безнадійно відстали!

Правда, цей аргумент не бездоганний з огляду на наведену перед тим кількісну ємність декларацій інших країн у порівнянні з міжнародними рейтингами їхнього місця в ранжуванні обсягів нелегального бізнесу, які не підтверджують навіть кореляційного зв'язку між цими показниками. Проте в чому причина такої невідповідності, ми пояснити неспроможні, тому полишаємо це на більш проникливих аналітиків. Але думаємо, що в неمالій мірі причина цього безладу, коли при

видимості тотального контролю, тіньова економіка зашкалює, криється саме в такому формалізмі, коли безсилля навести лад здавалось би очевидним шляхом – спрощенням методики визначення бази оподаткування, підмінюється копіюванням ще більш сумнівних методологічних містифікацій. Адже «ніщо так не губить облік й аналіз, як їхня «аналітичність», тобто безліч даних» [8, с. 41].

От і тут не можемо ніяк відійти від успадкованого з 30-х років минулого століття «копиручєта», модифікованого нині в податковий і фінансовий облік, без жодної уваги на економічні межі бухгалтерського обліку, які «проходять там, де затрати на теоретично можливе покращення постановки справи (в рахівництві) стають більшими тієї приватногосподарської вигоди, яку може отримати з неї підприємець».

Водночас, якщо Й. Шер вважає, що вони мали би пролягати лише «в умах усіх бухгалтерів» [10, с. 442-443], то за нинішніх обставин, коли автори сучасного «копиручєта», хоча й мають по кілька дипломів, – далеко не бухгалтери, тому вважають, нібито це не про них писано, – відсторонили від реформування бухгалтерського обліку спеціалістів-професіоналів⁵, такий постулат повинен бути в них постійно перед очима подібно до того, як в одного з американських президентів над одвірками кабінету висів напис: «Економіка, телепню, економіка!».

Відтак замість реформування податкової системи з урахуванням реалій облікового забезпечення, маємо імітацію, коли податки за алгебраїчним правилом перестановки доданків переміщуються з одного підпункту в інший, а бухгалтерський облік має невідомо яким способом підлаштуватися під позаекономічні містифікації на кшталт горезвісних колишніх валових витрат і валових доходів, чи теперішніх позафінансових ефемерій під назвою податкові різниці з податку на прибуток, податок на додану(?) вартість, хоча навіть Марксу не примарилося, що не тільки додаткова праця, але й сумнівні бухгалтерські дубль-процедури можуть привести до виникнення такої вартості й збільшення активів підприємства.

Та й алгебраїчна аксіома гласить, що від перестановки доданків сума не змінюється. Краще, якби цієї перестановки не було, тоді можливо ми мали би справжнє реформування податкового обліку, а не його імітацію, адже тиради про відміну податкових різниць для підприємств із обсягом доходів до 20-ти млн. грн. насправді перетворилися в маніпуляції з доданками в простому рівнянні $P = D - C$, тобто прибуток – це різниця між сумою доходу від реалізації продукції (товарів) і їхньою собівартістю, внаслідок чого на всіх підприємствах, які є платниками податку на прибуток, доводиться вирішувати ту саму абракадабру:

$Поп = (Дбо - Вбо) +/- [(Дбо - Дпо) - (Вбо - Впо)]$, де:

Поп – оподаткований прибуток;

Дбо – доходи за даними бухгалтерського обліку;

Вбо – витрати за даними бухгалтерського обліку;

Дпо – доходи за даними податкового обліку;

Впо – витрати за даними податкового обліку;

Бо насправді й спрощена формула визначення бази оподаткування $Поп = (Дбо - Вбо) +/-$ – ПР це тільки замаскована колишня $Поп = [(Дбо +/- Дпо) - (Вбо +/- Впо)]$, адже ПР податкові різниці (ПР) як виникали, так і виникають внаслідок збільшення раніше доходів, а тепер за Податковим кодексом – «фінансового результату до оподаткування на суму нарахованої амортизації основних засобів або нематеріальних активів відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів звітності, ... суму витрат на формування резервів та забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) витрат», водночас зменшення на «суму витрат ..., які відшкодовані за рахунок резервів та забезпечень» etc⁶. [7, ст.138, 139, 140, 141].

⁵ Зрештою й визнаних учених-фінансистів – від реформування податкової системи.

⁶ Аби не втомлювати читача волапоюком канцеляризмів і тавтологій, написаних «темно и вяло» [О. Пушкін], обмежуємося цитуванням лише частини тексту, викладеного в зазначених статтях.

Відповідно радість бухгалтерів з приводу спрощення податкового обліку була передчасною, позаяк т. зв. відстрочені податкові активи й відстрочені податкові зобов'язання нікуди не поділися й далі є їхнім головним болем, адже методичного забезпечення щодо системного визначення податкових різниць за кореспонденцією рахунків із відображенням в облікових реєстрах та можливістю балансового узагальнення в Головній книзі – як надійного способу уникнення механічних помилок, – задля чого власне й перейшли від уніграфічної до діграфічної парадигми бухгалтерського обліку, так і не діждалися. Видно методологам ніколи займатися такими дрібницями.

Спроба ж увести в практику бухгалтерського обліку замість прибутку додану вартість стане черговим камуфляжем його псевдореформування, подібним до довготривалого паралелізму з використанням горезвісних валових доходів і валових витрат, отож лише відтягне на тривалий час вирішення давно назрілої проблеми усунення дубляжу фінансового й податкового прибутків, трохи більше це замаскувавши різними дефініціями, які насправді нічим не відрізняються з практичного погляду. Адже й за умови, що показник доданої вартості став би заміником прибутку, сформульовані в теорії бухгалтерського обліку стосовно останнього парадокси нікуди не дінуться.

Приміром, Я. Соколов наводить їх п'ять:

- 1) Прибуток є, а грошей немає;
- 2) Гроші є, а прибутку немає;
- 3) Майнова маса (актив) змінилася, а прибутку немає;
- 4) Прибуток змінився – майнова маса, наведена в активі, ні;
- 5) Отриманий реальний збиток – в обліку показаний прибуток [8, с. 70].

Причому навіть з методичного погляду це нічого принципово відмінного не дасть, а навпаки, лише породить ще більшу плутанину. Бо на відміну від чинної методики, за якою прибуток визначається за реалізованою продукцією, додана вартість може бути визначена тільки за всією виробленою. Й тоді відзначені парадокси сумарно примножаться. Якщо ж спробувати визначати її за виробленою й окремо – за реалізованою продукцією, то ускладнення методики бухгалтерського обліку стане кратним, перевищивши навіть теперішній паралелізм за вимогами Податкового кодексу.

Висновки і перспективи. Якщо ж перейти до висновків, то зрозуміло, що чим швидше ми спустимося на грішну землю в цій царині, тим менше непродуктивних втрат змушена буде покривати економіка України. Проте надійного парашута, зважаючи на те, що прийдеться спускатися мало не зі стратосфери, настільки високо розміщені ті, кому вигідний такий безлад в економіці держави, придумати не беремось. Однак твердо переконані, що треба відмовитися від принципу копіювання, за яким традиційно проводилося псевдореформування бухгалтерського обліку в Україні, що називається, «ноздря в ноздрю» з російським.

Правда, при цьому деякі підозри щодо синдрому «копиручёта» мають бути відкинуті, бо «за формою і структурою декларація російського платника має іншу структуру, ніж та, що застосовується в Україні. Зокрема, результуюча частина розрахунків – сума податку, що підлягає сплаті до бюджету, наводиться на початку декларації в розділі 1, тоді як в українській формі – в кінці розрахунків» [2, с. 97]. Як і натяки, нібито те, що на відміну від колишніх часів (до 2011 року) після прийняття Податкового кодексу фіскальний орган свідомо не видає положень або інструкцій щодо заповнення рядків звітних форм з метою виконання і перевиконання завдань з накладання штрафних санкцій на платника податку за неправильне заповнення податкової звітності [6, с. 18].

Водночас, ураховуючи резонність останнього зауваження, упевненість в нашій непомилковості щодо відкидання цього синдрому дещо захиталася, позаяк виглядає, що вся справа тільки в неможливості знайти джерело для копіювання. Адже наведені відмінності податкових декларацій унеможливають повторення методу, за яким у нас появилися т. зв. положення (стандарт) бухгалтерського обліку із широким діапазоном думок зі звуженим сутнісним змістом.

Але видається, що для заміни псевдореформування справжнім не підійде реальний спосіб, який колись запропонував кіногерой одного з фільмів устами М. Євдокимова: доручити

реформування прибульцям-марсіанам, оскільки тодішня «перебудова» тими самими функціонерами видавалася йому фантастичною. Нині ми вже знаємо, що так і сталося. Проте й перший спосіб успіху в нас не дав, а тільки відтягнув на два роки те, що можна було зробити відразу після втечі за кордон чергового екіпажу напівграмотних, але хапких на руку «реформаторів».

То можливо й справді є сенс легалізувати тіньову економіку, але дещо незвичним способом, який радив застосувати один із панків у теледискусії перед виборами з іншим на одному з місцевих телеканалів, назвавшись експертом із фінансів. Зокрема, він пропонував відмінити конкурси при відборі на посади контролерів і не тільки не підвищувати їм зарплату, а навпаки, її відмінити взагалі. Ба більше, ввести офіційні розцінки на призначення в той чи інший департамент, нагадуючи, що в історії вже були такі прецеденти. Але заодно узаконити їхні побори за принципом хапай, скільки зможеш.

На його думку, після такого реформування всі тіньовики невдовзі завують вовчими голосами й чимдуж почнуть легалізувати свій бізнес. Та, аби згодом усе не повернулося «на круги своя», титули контролерів мають бути довічними, бо переламати ментальність суспільства, де беруть, тому що дають, і навпаки, за одне-два покоління не вдасться.

Натомість його візаві радив призначити на посаду Генерального контролера якогось напіволігарха : мовляв, гнаний своєю захланністю й жагою стати першим олігархом, він відсуне всіх інших хапуг, що моментально зменшить частку неправомірної вигоди, яка нині внаслідок чисельності бажаючих щось урвати, призводить до масовості цього явища як серед тих, що беруть, так і тих, котрі дають. Адже важко уявити, що якийсь підприємець дає хабарі за позичені гроші, чи оминає при таких оборудках власну кишеню. Зрештою, він ризикує не менше, отож така «ліва» винагорода видається йому цілком заслуженою.

Втім, не знаючи, кому віддати перевагу, стосовно цього покладаємося на подальші дослідження окресленої проблеми, сподіваючись, що мозкова атака врешті-решт призведе до її вирішення, чого келійні шушукання, як бачимо, забезпечити не можуть. Проте, в будь-якому випадку, перевернута з ніг на голову ідея «копиручета» має бути відкинута, бо теперішній обліковий паралелізм на руку лише тим, хто 24 години на добу знаходиться в полоні ідеї фіхе як би «деньжат срубить поболее», та не в шахтному забої, а комфортабельному офісі з кондиціонером.

Список використаних джерел

1. Голов, С. Ф. Розвиток бухгалтерського обліку на основі концепції доданої вартості [Текст] / С.Ф.Голов / Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. «Сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу». – Ів. Франківськ, 16-17 жовтня 2015 р. – С. 40–42.
2. Малишкін, О. І. Порівняльний аналіз показників декларації з податку на прибуток підприємств Росії та України [Текст] / О. І. Малишкін // Облік і фінанси, 2014. – № 3. – С. 96–101.
3. Мороз, Ю. Ю. Обліково-інформаційна система моніторингу економічного потенціалу підприємства [Текст] : монографія / Ю. Ю. Мороз. – Житомир : ПП «Рута», 2011. – 352 с.
4. Орлова, В. К. Облік і оподаткування доданої вартості [Текст] / В.К.Орлова, С. М. Кафка // Економіка України, 2016. – № 2. – С. 44–51.
5. Панков, Д. А. Бухгалтерский учёт по добавленной стоимости: [монография] Д. А. Панков, Ю.Ю.Кухто. – Минск: БГАТУ, 2012. – 118 с.
6. Піскова, Ж. Методика здійснення податкових розрахунків податку на прибуток підприємств [Текст] / Ж. Піскова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 3. – С. 11–26.
7. Соколов, Я. В. Бухгалтерский учёт : от истоков и до наших дней [Текст] / Я. В. Соколов. – М. : ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
8. Соколов, Я. В. Основы теории бухгалтерского учёта [Текст] / Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 496 с.
9. Шер, Й. В. Бухгалтерия и баланс [Текст] / Й.В.Шер. – [4-е изд.] : Пер. с 5-го нем. изд. С.И.Цедербаума ; под ред. ; дополн. и примеч. Н. С. Лунского / Й. В. Шер. – М. : Экономическая жизнь, 1926. – 525 с.

References

1. Golov, S. F. (16-17 October 2015). *Rozvytok buhgalters'kogo obliku na osnovi koncepcii' dodanoi' vartosti* [Development of accounting based on the value-added concept]. Papers presented at the international meeting «Current status, current problems and prospects of development of accounting, control and analysis» of Ivano-Frankivsk'. [in Ukrainian].
2. Malishkin, A.I. (2014). Porivnjaľnyj analiz pokaznykiv deklaracii' z podatku na prybutok pidpryjemstv Rosii' ta Ukraїny [Comparative analysis of the declaration of income tax of enterprises in Russia and Ukraine]. *Oblik i finansy* [Accounting and Finance], 3, 96-101. [in Ukrainian].
3. Moroz, Ju. Ju. (2011). *Oblikovo-informacijna systema monitoryngu ekonomichnogo potencialu pidpryjemstva* [Accounting and enterprise information system for monitoring the economic potential]. Zhytomyr : PP «Ruta». [in Ukrainian].
4. Orlova, V.K., & Kafka, S.M. (2016). Oblik i opodatkuvannja dodanoi' vartosti [Accounting and taxation of added value]. *Ekonomika Ukraїny* [Economy of Ukraine], 2, 44-51. [in Ukrainian].
5. Pankov, D.A. Kuhto, Ju. Ju. (2012). *Buhgalterskij uchjot po dobavlennoj stoimosti* [Accounting for value added]. Minsk: BGATU. [in Russ.]
6. Piskova, Zh. (2013). Metodyka zdijsnennja podatkovyh rozrahunkiv podatku na prybutok pidpryjemstv [The methodology of the tax calculation of corporate income tax]. *Buhgalters'kyj oblik i audyt* [Accounting and Auditing], 3, 11–26.
7. Sokolov, Ja. V. (1996). *Buhgalterskij uchjot : ot ystokov y do nashyh dnej* [Accounting: from the beginnings to the present day]. Moscow : JuNYTY.
8. Sokolov, Ja. V. (2000). *Osnovy teoryy buhgalterskogo uchjota* [Basics of accounting theory]. Moscow : Fynansy y statystyka.
9. Sher, J. V. (1926). *Buhgalterija y balans* [Accountancy and balance]. Moscow : Jekonomyčeskaja zhyzn'.

Khomyň Petro

DrSc, Professor, Department of Accounting and Auditing
Ternopil National Technical University. John Pul'uj
Ternopil, Ukraine
E-mail: p.khomyn@gmail.com

ACCOUNTING METHODOLOGY OR A SYNDROME OF "COPING ACCOUNTING"

Abstract

Introduction. The attention is focused on the problems of accounting methodology connected with copying of others not always justified ephemera which periodically substitute the established definitions of accounting. The attention is drawn to the fact that instead of formal copying of doubtful methodological mystifications such as replacement of income on added value as the taxation basis, it is important to focus on solving urgent problems of simplifying the accounting procedure at the enterprises.

Methods. The research is based on the analysis of changes introduction practice in the methodology of tax accounting, which in conditions of total control over the profit formation have been made from forms of fiscal reporting into analytical accounting registers, wider than those used in the financial accounting, with the result that the domestic "Tax return for income tax" with annexes, occupies 25 sheets of A4 paper with 272 lines, so it really looks like this figure should be withdrawn as a taxation basis.

Results. The result of the developed method is to prove that the attempt to introduce into accounting practice instead of profit added value will become another camouflage of its pseudoreformation similar to the long-term concurrency with using the notorious gross revenues and gross expenses, so it just draw for a long time solving an urgent problem of dubbing elimination in financial and tax revenues, covering it up with different definitions having actually no differences from the practical point of view After all, in conditions that the added value indicator would be a substitute for the profit, paradoxes stated in accounting theory regarding the last will not disappear.

Keywords: accounting, added value, method, methodology, profit, taxation

